

умовах воєнного стану;

- виявлення географії віктимологічних ризиків в умовах воєнного стану;
- групування регіонів за рівнем кримінальної враженості територій [8].

Оперативно-розшукова діяльність як вид діяльності держави регламентується законодавством України, що також визначає права і обов'язки суб'єктів, які здійснюють ОРД і контролюють цю діяльність. Отже, функції оперативних підрозділів зумовлені здебільшого тими повноваженнями, які покладено на них законодавцем. При цьому визначальними для діяльності оперативних підрозділів мають бути норми Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Це є цілком природним, оскільки оперативні підрозділи правоохоронних органів і є суб'єктами оперативно-розшукової діяльності [4].

1. Кондратюк А. В., Дерій О. В., Костенко Р. С. Правоохоронна діяльність в умовах сучасної практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 524-526. URL : http://www.lsej.org.ua/1_2024/125.pdf.

2. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316 с.

3. Телійчук В. Г. Способи вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та заходи протидії. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2014. № 2. С. 31-37.

4. Телійчук В., Клешня В. Оперативні підрозділи як суб'єкти правоохоронної діяльності: проблеми правового регулювання. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 327-329.

5. Кобзар О. Ф. Правоохоронна діяльність: теоретико-правовий аналіз. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 8-15.

6. Телійчук В. Г., Антіпов А. Д. Оперативно-розшукова протидія розповсюдженню наркотичних засобів через мережу Інтернет: деякі особливості використання джерел інформації. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Право»*. 2022. № 5 (5). С. 460-476.

7. Телійчук В. Г. Оперативно-розшукове запобігання розбійним нападам. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 435-441.

8. Швець Д. В., Семенишин М. О. Поліцейська юрисдикція в умовах воєнного стану: монографія. Одеса : ВД «Гельветика», 2022. 552 с.

Едуард КОПИЛОВ

викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-8226-5405>

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Забезпечення національної безпеки є пріоритетним завданням держави, реалізація якого неможлива без ефективного прокурорського нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД). Оперативно-розшукові заходи відіграють ключову роль у протидії злочинності, зокрема тероризму, організованій злочинності, корупції та іншим загрозам правопорядку. Проте їх проведення потребує суворого дотримання правових норм, що гарантують баланс між забезпеченням державних інтересів та захистом прав і свобод громадян. Прокурорський нагляд у цій сфері має на меті запобігання зловживанням з боку правоохоронних органів, забезпечення законності оперативно-розшукових заходів, а також дотримання принципів правової визначеності та пропорційності втручання в особисте життя громадян. Водночас організаційні аспекти

прокурорського нагляду визначають ефективність його здійснення, включаючи взаємодію прокуратури з іншими органами державної влади, нормативно-правове забезпечення та контрольні механізми.

В умовах воєнного стану використання результатів оперативно-розшукової діяльності, а також зміст і завдання прокурорського нагляду в цій сфері є доволі актуальним питанням, яке визначає прокурорський нагляд як самостійний, специфічний вид державної діяльності, який полягає у перевірці уповноваженим суб'єктом конкретного об'єкта щодо суворого дотримання ним законів для попередження та виявлення порушень чинного законодавства, прав і свобод людини та громадянина, що передбачає виокремлення державного та соціального призначення прокурора [1]. Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому Законом України «Про прокуратуру», здійснює встановлені Конституцією України функції задля захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Відповідно до ст. 131-1 Конституції України прокуратура здійснює такі функції: підтримання публічного обвинувачення в суді; організація й процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом [2]. Нагляд прокурора варто розглядати як систематичне спостереження уповноваженими державними органами, що не належать до системи Міністерства внутрішніх справ України, за роботою оперативних підрозділів та їх посадових осіб з метою забезпечення законності [3]. Під наглядом прокурора робота поліції має бути чітко орієнтованою на забезпечення законності, правопорядку та захисту прав громадян, навіть у надзвичайних обставинах. Ця співпраця важлива для підтримання довіри суспільства та дотримання правопорядку в умовах кризи чи конфлікту [4, с. 46]. Прокурорський нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності є важливим інструментом забезпечення законності та захисту прав громадян, особливо в умовах сучасних викликів у сфері національної безпеки. Враховуючи зростання загроз, пов'язаних із тероризмом, кіберзлочинністю та гібридними формами війни, актуальність ефективного прокурорського контролю лише зростає. Це зумовлює необхідність удосконалення механізмів нагляду, узгодження їх із міжнародними стандартами та адаптації до нових реалій правоохоронної діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває нормативно-правове регулювання прокурорського нагляду, що передбачає не лише дотримання процесуальних гарантій під час проведення оперативно-розшукових заходів, а й забезпечення ефективного реагування на можливі порушення з боку правоохоронних органів. Крім того, важливу роль відіграє організаційний аспект нагляду, що включає координацію діяльності прокуратури з іншими державними органами, розробку методичних рекомендацій і контроль за правомірністю застосування оперативно-розшукових засобів. Природно, що всі елементи системи працюють більш ефективно, коли вони націлені на досягнення спільного результату та несуть рівну відповідальність за його настання. Тому посилення відповідальності прокурора повинно відбуватися одночасно з розширенням його повноважень та отриманням нових можливостей. У ході нормативно-правового вдосконалення ОРД роль прокурора має посилитися за напрямками процесуального супроводження оперативно-розшукових справ, проведення оперативно-розшукових заходів та дотримання прав людини. Процесуальне супроводження прокурором оперативно-розшукових справ після легалізації матеріалів ОРД у кримінальному провадженні одночасно з оперативним супроводженням оперативними працівниками кримінального провадження, відкритого за матеріалами ОРД, повинно стати добре збалансованою системою нагляду та взаємодії у досягненні мети кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства [5, с. 35].

Отже, прокурорський нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності є важливим інструментом забезпечення законності, захисту прав і свобод громадян, а також ефективного функціонування системи національної безпеки. В умовах сучасних загроз особливого значення набуває вдосконалення нормативно-правового регулювання цієї сфери, посилення контролю за діями правоохоронних органів та забезпечення дотримання принципів правової визначеності й пропорційності втручання у приватне життя. Важливим аспектом залишається організація взаємодії прокуратури з іншими державними інституціями, що сприятиме підвищенню ефективності наглядової діяльності. Таким чином, комплексний підхід до правових та організаційних аспектів прокурорського нагляду є необхідною умовою для зміцнення законності та безпеки в державі.

1. Липівський В. В. Поняття та правова природа прокурорського нагляду. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 165-169.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Дараган В. В., Карповський С. В., Копилов Е. В. Стан та перспективи розвитку підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування у закладах вищої освіти МВС України. *Topical aspects of social science disciplines and innovative methods and technologies of their learning and teaching: scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 40-53.
4. Копилов Е. В. Щодо питання значення прокурорського нагляду за здійсненням оперативно-розшукової діяльності підрозділами національної поліції України в умовах воєнного стану. *Colloquium-journal*. 2023. № 10 (169). С. 43-46.
5. Копилов Е. В. Деякі аспекти здійснення прокурорського нагляду за проведенням оперативно-розшукової діяльності підрозділами кримінальної поліції України в умовах воєнного стану. *Colloquium-journal*. 2023. № 17 (176). С. 33-37.

Вячеслав КЛЕШНЯ
аспірант
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ РОЗКРАДАННЮ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Паливно-енергетичний комплекс (далі – ПЕК) – одна з найважливіших структурних складових економіки України, ключовий фактор забезпечення життєдіяльності держави. Для реалізації економічної безпеки України, її енергетичної незалежності, стабільного забезпечення країни енергоресурсами необхідна науково обґрунтована, дієва політика і стратегія держави [1, с. 212].

Сучасний стан протидії розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів характеризується значним зростанням злочинних посягань, що заподіюють не тільки значну втрату бюджетних коштів, а й призводять до послаблення обороноздатності країни.

Процеси становлення та розвитку правової держави неможливі без формування і розробки дієвих правових важелів впливу на суспільно небезпечні явища, які тягнуть за собою настання юридичних наслідків [2].

Одним із дієвих способів досягнення такої мети є удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності як Національної поліції України загалом, так і її підрозділів зокрема. З огляду на це актуальним є вироблення та надання пропозицій щодо вдосконалення правового забезпечення оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Процес становлення демократичної держави тісно пов'язаний з удосконаленням чинного законодавства, що регулює відносини у сфері економічної безпеки. Особливе місце щодо захисту економічної безпеки відведено правоохоронним органам України, насамперед підрозділам Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України як провідного елемента державного контролю у сфері внутрішніх національних економічних інтересів. Однак для ефективної протидії економічній злочинності необхідна досконала нормативно-правова база, що забезпечить виконання Департаментом стратегічних розслідувань Національної поліції України усіх поставлених державою завдань.

У своїй діяльності ДСР керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, ухваленими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України [3].

Як показали результати дослідження, правовою основою діяльності підрозділів